

Bjarni Olsen, formaður í Búskaparráðnum:

Búskapurin skal vera stöðið undir livifótinum

Tað gleðiliga í nýggja samgonguskjalinum er, at dentur verður lagdur á at búskapurin skal virka undir teimum fortreytum vit hava í Føroyum. Síðani kemur orðaskiftið, hvørt ynskini rúmast innan hesar karmar, men tað er ikki øðrvísi enn í øðrum samgonguskjølum. Tað sum brýtur frá eru peningaligu og fyrisitingarligu viðurskiftini mótvegis Danmark, sigur Bjarni Olsen

DAGNY JOENSEN

– Tað er eitt gagnligt sjónarmið at búskapurin skal føða landið, men tað sæst ikki aftur í samgonguskjalinum, í hvønn mun hetta fer at avmarka okkara livifót.

Tað sigur Bjarni Olsen, formaður í Búskaparráðnum.

Hvussu hetta skal gerast í praktiskum verki, eitt nú við lægri skatattýsti o.ø. stuðulsveitingum, ger ikki tann stóra munin. Nóg ynski eru altíð feld niður í samgonguskjøl.

Óvanlig í hesum samgonguskjalinum

– Tað altavgerðandi í hesum samgonguskjalinum, sum ikki líkist teimum undanfarnu, eru orðingarnar um ríkisfelagsskapin.

– Teir torføru spurning-

arnir sigggjast ikki aftur í samgonguskjalinum. Eitt nú hvørjar avtalur vit fáa við danir viðvíkjandi blokkinum og uttanlandsskuldini.

– Verður henda avtala ikki góð, so versna útlitini fyri føroyska búskapin, sigur Bjarni Olsen.

Hann fegnast um at málið er at fáa ein skilagóðan búskap og at vinnan skal fáast at bera seg.

– Spurningurin er so, hvat vit hava ráð til, serliga í almannu kassunum, og um útreiðslurnar standa mót við inntøkurnar.

Tað er ikki nakað serligt í hesum samgonguskjalinum. Vanlig er st slík skjøl hava stór ynskir, sum kosta nógva pening, men um bloks-tuðulsskipanin dettur burtur, so verður inntøkukleman størri.

– Avgerandi verður fram-

eftir, at vit verða bundin av búskaparliga grundarlagnum, og at útreiðsluynskjini ikki mugu verða størri enn vit kunnu bera.

Avtalurnar við Danmark avgerandi

Triðja málið er spurningurin um ríkisfelagsskapin, og hvørjar møguleikar vit fáa at byta blokstuðulin út við at minka um skuldina. Hvussu henda avtala sær út tá avtornar, fær ávirkan á búskapin, sigur Bjarni Olsen.

Hann heldur eisini, at ein annar týðandi spurningur er, at tá vit skulu stýra sjálvi, krevur tað nógva serkøna hjálp í umsitingini.

– Vit skulu kunna umsita øll økini í Føroyum. Tað krevur at fólk í umsitingini skulu duga alt. Spurningurin er, um vit eiga so nógva

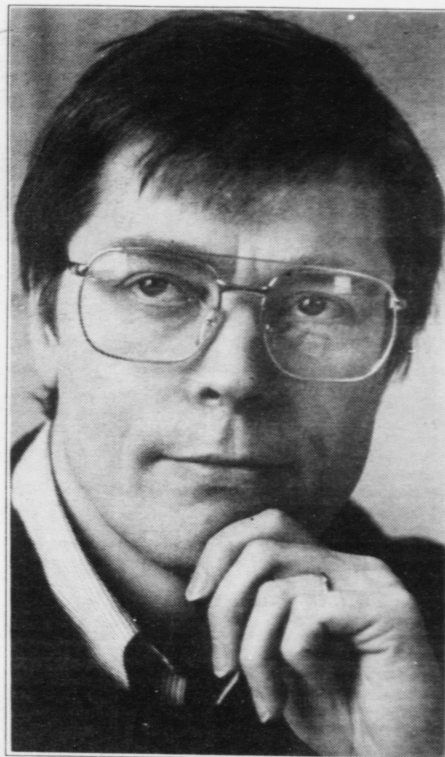
serkøn fólk.

– Ein avleiðing verður, at somu fólk skulu umsita fleiri málsøki. Um vit taka dømi í Hagstovuni, so eru vit 14 fólk, sum skulu gera sama arbeiði sum starvsfólkini á Danmark Statistik.

Tørvur á serkønum fólk

– Her er munurin, at eitt fólk hjá okkum skal vera serfrøðingur á 10 økjum, har sami fulltrúi í Danmark bert hevur eitt øki at umsita.

– Tað kann gerast ein vansi fyri samfelagið. So er hugsandi, at vit t.d. kundu sett fleiri fólk, men trupuleikin verður tá bæði peningaligur, og at vit ikki hava nóg nógva serkøn fólk á ymsu økjum, sigur Bjarni Olsen.

Bjarni Olsen, formaður í Búskaparráðnum: – Tað, sum brýtur frá í hesum samgonguskjalinum, í mun til onnur samgonguskjøl er peningaligu og fyrisitingarligu viðurskiftini við Danmark

Bjørn á Heygum, advokatur: – Eg taki Anfinn Kallsberg upp á orðið, tá hann sigur, at livifótinur ikki skal skerjast og vælferðin ikki höttast, fyri at fremja fullveldi í Føroyum

DAGNY JOENSEN

– Tað tykist lögdi, tá sagt verður í samgonguskjalinum, at fyrst skulu øll málsøkini takast heim, fyri síðan at geva dønum bød um, hvat teir skulu umsita fyri okkum.

– Eg eri ikki vísur í, at danir uttan víðari fara at jätta hesum, sigur Bjørn á Heygum.

– Eitt nú vilja samgonguflokkarnir útvega Føroyum fullan suverenitet. Tað tykist sum hevur Tjóðveldið fingið nógva burtúr, í hetta skjalið er viðgongd á sjálvstýrisleiðini, sigur Bjørn á Heygum.

Hann leggur dent á, at skulu føroyingar umsita málsøki, so liggur í hesum eisini ein figgarlig skylda – vit kunnu ikki bara valda

Bjørn á Heygum, advokatur:

Samgonguskjalið ikki í tráð við galdandi lóg

– Samgonguskjalið staðfestir nøkur mál, sum ikki kunnu gerast, og gevur tinginum heimildir, ið tað ikki hevur, sigur Bjørn á Heygum, sum ikki er bangin fyri at ríkisfelagsskapurin verður avtikin

– og ikki gjalda. So verður sagt, at samráðingar skulu vera við danir um yvirtøkur, men ikki hvat tað kostar.

– Bert verður nevnt, at yvirtøkurnar ikki skulu ganga út yvir vælferðina í Føroyum, og tað avmarkar yvirtøkurnar. Kunnu vit ikki figgja, so verða als ongar yvirtøkur, sigur Bjørn á Heygum, sum ikki er bangin fyri at Føroyar fara at loysa frá Danmark.

Einki figgarligt grundarlag

– At tosa um yvirtøkur uttan figgarligt grundarlag er orðaskvaldur, sigur Bjørn á Heygum.

Um broytingar í ríkisráttarligu viðurskiftunum, sigur Bjørn á Heygum, at hetta er ikki mál, sum føroyingar einsamallir hava ávirkan á. – Skulu broytingar gerast í viðurskiftunum millum londini, er tað ein treyt at báðir partar samtykja tað.

Samráðingar mugu fyrst vera millum partarnar, tí vit kunnu ikki einvíst fremja loysing.

Sambært samgonguskjalinum er semja um: »Uppskot verður lagt fyri lógtingið og samtykt í 1998, sum skal fremja suverenitetin í verki og skal staðfesta, at lógtingið hevur heimild at siga sáttmála upp».

– Hetta skilji eg als ikki, tí víst hevur tingið lóggevandi vald, men tað er Landsstýrið sum skal samráðast. – Tað merkir, at samgonguskjalið staðfestir nøkur mál, sum ikki kunnu gerast, og gevur tinginum heimildir, sum tað ikki hevur fingið.

Kunnu ikki einvíst siga sáttmálan upp

– Tingið kann ikki einvíst siga ein sáttmála upp, har ein avtala er til. Tí haldi eg, at orðingarnar eru skeiv-

ar. Samgonguskjalið átti at verið varligari orðað, um teir veruliga vilja røkka málinum.

– Tað er greitt, at Tjóðveldið hevur fingið orðingarnar inn, tí teir royna at trýsta hinar partarnar, men hetta er ikki í trá við galdandi lóg, har alt byggir á samráðingar, og at partarnir verða samdir, sigur Bjørn á Heygum.

Hann heldur, at flokkarnir kunnu saktast hava eitt stevnumið, men at tað ikki er víst, at teir røkka teimum. Eisini heldur hann, at als ikki ber til at tosa um grundlóg í samgonguskjalinum, áðrenn samráðingar hava verið.

– Um vit skulu hava føroyska grundlóg uttan fyri danska ríkið, ber illa til at hava felags dómsvald, gjaldoyra og felags kongshús.

– Væntar tú at vit fáa fullveldi í ár 2000?

Nei, tað er óveruligt at hugsa sær at vit fáa sjálvstýri um tvey ár. Sjálvstøða er treytað á stats- og figgarligt frælsi. Vit skulu vera fœr fyri at figgja samfelagið.

Skulu finna 1,2 mia. krónur eyka

– Persónliga haldi eg tað vera ógjørligt at fáa 1,2 mia. krónur til vega, samstundis sum vit skulu gjalda rentur og avdráttir av lánunum, og eisini reka føroyska samfelagið viðari.

– Eg eri ikki bangin fyri at tað verður veruleiki, og eg taki Anfinn Kallsberg upp á orðið, tá hann sigur, at livikorini í Føroyum ikki skulu skerjast og at vælferðin ikki skal höttast, fyri at fremja loysningina, sigur Bjørn á Heygum.